

Energienota Verlenging 2021 en 2022

Actualisatie Energienota 2017 - 2020

De winnaars van de Hackathon pitchten hun idee.

Inhoud

- Inhoud..... 3
- Aanleiding 4
- Voorwoord 5
- We houden vast aan onze ambitie 7
- Context 9
- Energietransitie als motor voor sociaal-economische ontwikkeling..... 13
- Energieprofiel van de gemeente Emmen 14
- De opgave 19
- Wat doen we nu en hoe verder? 21
- Waar zetten we op in? 25
- Hoe gaan we dat doen?..... 29
- Financiën 32
- Bijlage: Samenvatting Energiejaarprogramma voor 2021 en 2022..... 34

Aanleiding

De Energienota “Emmen geeft energie” is door de gemeenteraad in 2017 vastgesteld voor de periode 2017 – 2020. Het voornemen was om vòòr 2021 een nieuwe energienota op te stellen. De uitgangspunten van de vigerende energienota zijn echter nog zeer relevant en goed bruikbaar. Nieuwe taken in het kader van het Nationaal Klimaatakkoord en de hiervoor benodigde en beschikbare middelen en menskracht vragen om herprioritering van thema’s en om deze vervolgens bestuurlijk vast te leggen.

De uitgebreidere en nieuwe taken zijn niet volledig in beeld, waardoor het inzichtelijk maken van de benodigde middelen nog niet mogelijk is. Dat er kosten komen is duidelijk. Om die reden zijn in de begroting van de gemeente voor het onderdeel energietransitie PM posten opgenomen. Deze worden in de aanloop naar de kadernota inzichtelijk gemaakt.

Voorwoord

Bedrijven en inwoners in de gemeente Emmen gebruiken in 2050 geen fossiele brandstoffen meer voor het verwarmen van gebouwen. We produceren grotendeels onze eigen elektriciteit en delen dit ook met anderen in energiecoöperaties. We gebruiken elektrische auto’s of rijden op andere duurzame Brandstoffen. Energie die in de gemeente Emmen wordt opgewekt, wordt ook in de gemeente gebruikt. Emmen geeft energie!

De gemeenteraad heeft in september 2017 de Energienota ‘Emmen geeft Energie’ vastgelegd. We zijn vier jaar verder en er is veel veranderd in tussentijd. Op nationaal niveau zijn de doelstellingen aangescherpt in het Klimaatakkoord. We hebben met de regio Drenthe een strategie opgesteld hoe we gaan bijdragen aan die doelstellingen: De Regionale Energiestrategie 1.0 Regio Drenthe. Echter de ambitie uit de in 2017 vastgestelde energienota staat als een paal boven water. We verlengen de Energienota tot 2023 en scherpen aan waar nodig en mogelijk. Niet alles kan tegelijkertijd opgepakt worden en daarom prioriteren we scherper. In deze ‘verlengde’ energienota kunt u lezen wat we hebben gedaan de afgelopen jaren, binnen welke context dit gebeurt, wat onze opgave is voor de komende jaren en hoe we dit gaan aanpakken. We hebben gekozen voor vier thema’s waar we tot 2023 aan werken, passend bij de lokale opgaven en het energieprofiel van onze gemeente: hernieuwbare energieproductie, naar een CO2-

arme industrie en bedrijvigheid, naar een CO2-neutrale gebouwde omgeving en participatie, communicatie, innovatie, kennis en onderwijs. Volgend jaar beginnen we met de voorbereidingen voor een herijkte Energienota passend bij de opgave die er dan ligt.

Het hoge energieverbruik in de gemeente Emmen door het grote aandeel aan industrie en glastuinbouw en de substantiële rol die we als gemeente hebben om de gebouwde omgeving CO2-neutraal te krijgen, vraagt om sterke verbindingen en samenwerking met inwoners, bedrijven en partners.

Werken aan een welvarende en CO2-vrije samenleving in Emmen is een inspanning van lange adem. We realiseren ons dat de reikwijdte van handelen van een enkele partij beperkt is. De maatschappelijke opgave van de energietransitie is een opgave waarbij bedrijven, inwoners, maatschappelijke organisaties, investeerders, kennisinstellingen en de overheid elkaar hard nodig hebben om de ambitie te verwezenlijken. Samenwerken om Emmen energie te geven! Ik nodig iedereen van harte uit mee te doen!

René van der Weide
Wethouder milieu, duurzaamheid en energie

We houden vast aan onze ambitie

Emmen wil in 2050 een welvarende en CO2-neutrale gemeente zijn. Dat betekent dat we voortdurend de verbinding leggen tussen sociaal-economisch beleid en energiebeleid. Een CO2-neutrale gemeente is een gemeente waarin alle energie die in de gemeente wordt gebruikt hernieuwbaar is. Dit betekent niet dat alle hernieuwbare energie in de gemeente wordt geproduceerd. Gezien het energie-intensieve energieprofiel van de gemeente Emmen gaan we dit niet bereiken. De productie van hernieuwbare energie dient te passen binnen de (ruimtelijke) mogelijkheden. Het is zeer reëel dat een deel van de benodigde hernieuwbare energie zal worden geïmporteerd. Zo kan hernieuwbare energie ook geproduceerd worden door bijvoorbeeld windmolens op zee- of zonneparken in gebieden met veel zonuren. Verkenningen zullen daar in de komende jaren duidelijkheid over moeten verschaffen.

De energietransitie vergt grote inspanningen. Het leidt op termijn tot grote veranderingen in de manier waarop we wonen, werken en ons verplaatsen. Inwoners en bedrijven gebruiken uiteindelijk geen aardgas meer en maken gebruik van hernieuwbare energie. Met veel energie-intensieve industrie binnen de gemeentegrenzen vraagt dat om grote investeringen. Wij zien goede mogelijkheden om de energietransitie vorm te geven en tegelijkertijd daarmee de industriële productie in Emmen duurzaam

te bestendigen en de kwaliteit van de woonomgeving in de wijken en dorpen te versterken. Deze weg is in 2017 met de energienota al ingezet. Sindsdien zijn (inter-) nationale afspraken aangescherpt. Tegelijkertijd biedt ons gemeentelijk budget de komende jaren geen ruimte voor intensieve focus op energie- en klimaatbeleid. We zijn succesvol in het aantrekken van externe middelen, en behalen zo mooie resultaten met de beperkte beschikbare middelen. We kiezen daarom, passend bij reeds ingezet beleid, voor synergie tussen het realiseren van energie- en klimaatdoelen en andere strategische doelen van onze gemeente. De focus ligt daarbij met name op de verbinding tussen ons energiebeleid en de wijze waarop dat sociaal-economische ontwikkeling kan stimuleren. We leggen, ook in het energiebeleid, de prioriteit bij bedrijven en innovatie om zo de economische kansen te benutten en werkgelegenheid te behouden. Ook de mogelijke verbindingen tussen industrie en de gebouwde omgeving krijgen extra aandacht omdat dit zowel kansen biedt voor de industrie als het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Met deze nota presenteren we hoe we de komende twee jaar invulling gaan geven aan ons energietransitiebeleid en hoe wij daarmee onze bijdrage leveren aan nationale en regionale doelen en tegelijkertijd de economische ontwikkeling in de regio versterken met aandacht voor de sociale component (gezondheid en energiearmoede).

Eerste zonnepanelen van gezamenlijke inkoopactie geplaatst bij 93-jarige bewoner.

Goed bezochte duurzame up date avond.

Context

Sinds de vaststelling van de Energienota in 2017 is de context veranderd: nationale doelen zijn aangescherpt op basis van internationale afspraken. In 2019 is de Klimaatwet vastgesteld. In deze wet zijn de hoofdlijnen van het klimaat- en energiebeleid uit het regeerakkoord wettelijk verankerd. De uitvoering is uitgewerkt in het Klimaatakkoord. De VNG heeft namens de gemeenten met het Klimaatakkoord ingestemd. Langs deze weg heeft ook de gemeente Emmen zich aan het akkoord gecommitteerd. In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt met belangrijke sectoren, verenigd in vijf klimaattafels (elektriciteit, landbouw en landgebruik, gebouwde omgeving, industrie en mobiliteit), om het doel van 49% CO2 reductie in 2030 ten opzichte van 1990 te halen. En daarnaast te streven naar klimaatneutraal in 2050.

Van de vijf klimaattafels zijn voor Emmen vooral de tafels industrie en de gebouwde omgeving van belang. De industrie heeft een groot aandeel van het totale energiegebruik van de gemeente (ongeveer 70%). Daarnaast zorgt de industrie voor werkgelegenheid. Duurzame doorontwikkeling van de industrie in Emmen is belangrijk voor de economische ontwikkeling van de regio. Daarnaast is het eindigen van de productie van aardgas uit het Slochterenveld in Groningen zeer ingrijpend voor de industrie in Emmen. De winning uit het Slochterenveld wordt in 2022 stopgezet om verdere aardbevingsrisico's te vermijden. De afbouw van de olie- en gasindustrie in Noord-Nederland vraagt om heroriëntatie op nieuwe

economische ontwikkelingen en daarmee gepaard gaande werkgelegenheid, teneinde het verlies aan werkgelegenheid door de afbouw van olie- en gaswinning te compenseren. Wij zien met name nieuwe kansen in de doorontwikkeling van de nieuwe economie richting biobased en circulaire economie. Hiermee sluiten we aan bij lopende initiatieven in Noord-Nederland (o.a. Hydrogen Valley en Drenthe 4.0). Het stopzetten van de winning uit het Slochterenveld heeft voor Getec Services BV, als negende grootste gebruiker in Nederland van dit aardgas, grote consequenties. Getec moet hierdoor overschakelen van het gebruik van zogenaamd laagcalorisch aardgas uit Slochteren naar hoogcalorisch aardgas. Hoewel Getec het energiegebruik verduurzaamt kan het op korte termijn nog niet zonder aardgas.

In het Klimaatakkoord is aangegeven dat gemeenten de rol van regisseur vervullen in de verduurzamingsopgave van de gebouwde omgeving. In 2021 moet de gemeente een Transitievisie Warmte vaststellen. In deze visie zijn de (on)mogelijkheden onderzocht hoe wijken en dorpen in de toekomst gebouwen kunnen verwarmen.

In het Klimaatakkoord is afgesproken regionaal energiestrategieën (RES) op te stellen. Emmen maakt deel uit van de RES regio Drenthe. De RES is een product waarin wordt beschreven welke energiedoelstellingen er in de regio moeten worden gehaald en op welke termijn. Daarmee is de RES een belangrijk instrument om

ruimtelijke inpassing met maatschappelijke betrokkenheid te organiseren. Verder is de RES een manier om langjarig samen te werk met alle betrokken regionale partijen. De RES omvat regionale afspraken over elektriciteit, (groen) gas en warmte. Voor elektriciteit wordt in de RES een verdeling gemaakt van het landelijk doel voor opwek van duurzame elektriciteit. Voor warmte wordt het aanbod van duurzame warmte in de regio in kaart gebracht. De RES biedt een regionaal overzicht van alle beschikbare bronnen, de totale warmtevraag en een overzicht van de bestaande en geprojecteerde infrastructuur voor warmte. Definitieve keuzes met betrekking tot de inzet en het gebruik van warmte die voortkomen uit de uitvoeringsplannen op wijkniveau worden opgenomen in de RES 2.0. Hoewel de doelstellingen in het Klimaatakkoord langjarig vastgehouden worden, is de wijze waarop deze doelen het best kunnen worden gerealiseerd onzeker. Dit vraagt om een adaptief en iteratief proces met elke twee jaar een herijking van de aanpak. Twee jaar na de RES 1.0 volgt daarom een RES 2.0; en zo verder tot 2030.

Veel belangstelling voor de collectieve inkoopactie zonnepanelen.

Energietransitie als motor voor sociaal-economische ontwikkeling

Emmense bedrijven maken van hun dak een energiecentrale.

Werken aan een welvarende en CO2-vrije samenleving in Emmen, waarbij de energietransitie in 2050 is voltooid is sturend als lange termijnvisie. De inzet is om de energietransitie te benutten als motor voor sociaal-economische ontwikkeling van de regio. 'Verbinding' is hierbij belangrijk. Daarbij gaat het om het maken van verbindingen tussen verschillende beleidsterreinen. Werken aan integraal beleid waarin energie, werken, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en sociaal-maatschappelijke thema's zodanig slim met elkaar worden verbonden dat met de beschikbare middelen synergie ontstaat en doelen effectiever en efficiënter kunnen worden gerealiseerd. Verbinding heeft ook een andere betekenis. Verbinden en samenwerken met andere partijen: bedrijven, inwoners, maatschappelijke organisaties, investeerders, onderwijs- en kennisinstellingen. Dat is belangrijk omdat we ons realiseren dat de reikwijdte van het handelen van de gemeente haar grenzen kent. We willen en kunnen niet volledig verantwoordelijk zijn voor de energietransitieopgave. Onze inzet is mede afhankelijk van de financiële en instrumentele mogelijkheden die het Rijk ons en onze bewoners en bedrijven biedt. Het tempo van de lokale energietransitie zal daardoor sterk worden beïnvloed. We zien de transitieopgave nadrukkelijk als een brede maatschappelijke opgave waarin we gezamenlijk met andere partijen meters gaan maken.

Met deze nota voor verlenging van de energienota is gekozen voor een praktische insteek met projecten die in samenhang bijdragen aan het realiseren van de lange termijn ambities. De projecten komen mede voort uit ontwikkelingen en initiatieven die we nu al in de Emmense samenleving zien. De projecten zijn logisch geordend en verbonden in vier thema's die passen bij de ambities van onze gemeente. De inzet richt zich op (energie-intensieve) bedrijven in de industrie en glastuinbouw, de gebouwde omgeving, groeiende productie van hernieuwbare energie en het actief stimuleren van participatie. Daarnaast zijn het bouwen van draagvlak voor transitiebeleid, internationale samenwerking en innovatie, waaronder het ontwikkelen van waterstofbeleid, belangrijk.

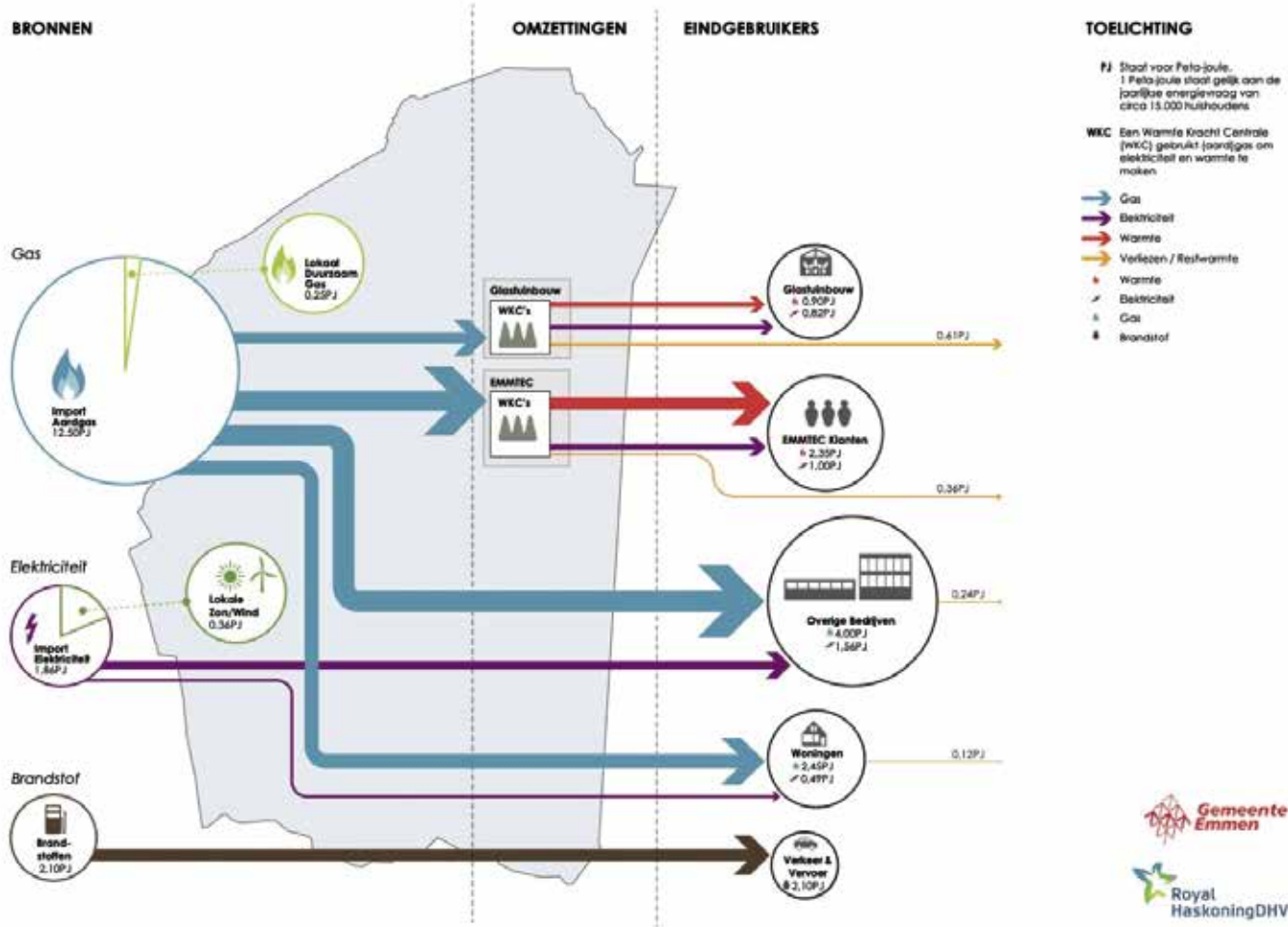
Energieprofiel van de gemeente Emmen

In de tweede helft van 2020 is in dialoog met de samenleving op verzoek van de gemeente het huidige energieprofiel van Emmen beschreven en zijn mogelijke transitieroutes verkend. De huidige situatie is weergegeven in de figuur '2021: energieprofiel nu'. Emmen kent een hoog energiegebruik. Ongeveer 70% van het energiegebruik in de gemeente wordt gebruikt door industrie en bedrijven (inclusief glastuinbouw). Het aandeel aardgas in het totale energiegebruik binnen de gemeente bedraagt meer dan 60%. Het grootste deel daarvan wordt gebruikt door de industrie, andere bedrijvigheid en de glastuinbouw. Bij het verkennen van de transitieroutes is gekeken naar energiebesparing, de mogelijkheden om de productie van hernieuwbare energie te vergroten, manieren om vraag en aanbod te balanceren en het beschikbaar maken van de benodigde infrastructuur. We werken samen met netbeheerders aan het oplossen van de problematiek rondom de beperkt beschikbare netcapaciteit.

In de figuren is het huidige energieprofiel van de gemeente in 2021 en de mogelijke situatie in 2030 schematisch weergegeven. We hebben opgenomen: de energiebronnen, de omzettingen (conversies) van gas en elektriciteit naar vormen die nodig zijn voor de betreffende toepassing, en de eindverbruikers.

2021: energieprofiel nu

Aan de linkerkant van de figuur zien we de energiebronnen: aardgas, elektriciteit en transportbrandstoffen. Het overgrote deel van die energiebronnen is fossiel, slechts een heel klein deel is hernieuwbare energie, dat is voornamelijk zonne-energie. De energie 'stroomt' van links naar rechts naar de eindverbruikers. In twee sectoren wordt aardgas omgezet (conversie) in warmte en elektriciteit in warmtekrachtinstallaties. Die worden gebruikt in de glastuinbouw en in de industrie op het Getec Industrie en Business Park. Die omzetting gaat gepaard met energieverlies. Door de aanwezigheid van energie-intensieve sectoren zoals Getec, maakindustrie en de glastuinbouw wordt in Emmen veel energie gebruikt. Met name het verbruik van aardgas is hierdoor hoog. Ook de huishoudens gebruiken veel aardgas voor verwarming.

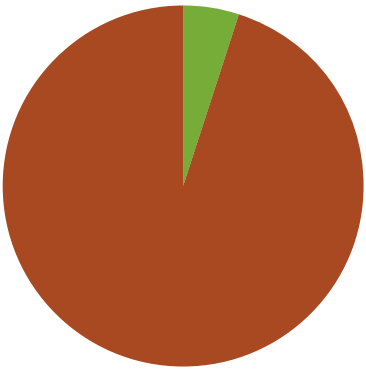

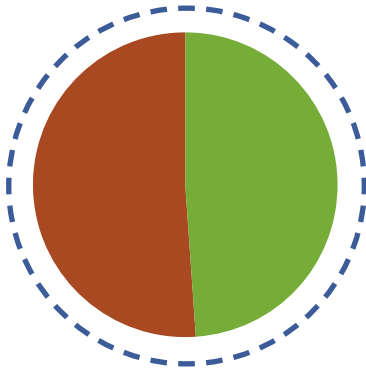
Samen oplossingen en kansen bedenken voor de energietransitie in Emmen tijdens Innofuture.

De opgave

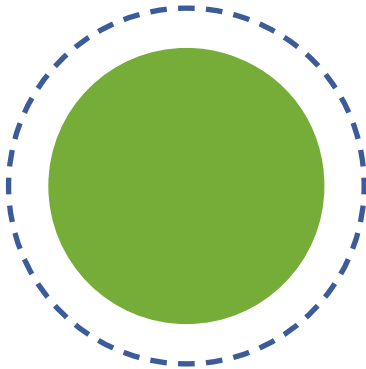
De opgave waar we als gemeente voor staan laat zich beschrijven in de onderstaande figuur. De cirkels stellen het energieverbruik in de gemeente voor. Op dit moment is ongeveer 95% van het energieverbruik fossiel. Het realiseren van het einddoel (2050) vraagt om energiebesparing (de cirkels worden steeds kleiner) en een groeiend aandeel hernieuwbare energie in ons energieverbruik. Dit zijn twee sterk van elkaar verschillende zaken. In 2030 dient de CO₂-uitstoot met 49% te zijn verminderd. We hebben dit geïnterpreteerd als een aandeel hernieuwbare energie van bijna 50%. In 2050 is de energietransitie voltooid en is alle energie die we gebruiken hernieuwbaar.

2020

2030

2050

Teams gaan 48 uur aan de slag met de woonwijk van de toekomst tijdens de Hackathon.

Wat doen we nu en hoe verder?

De gemeente Emmen pakt haar rol in de energietransitie en houdt daarbij rekening met Europese en nationale doelen en regels. Het één op één vertalen van nationale doelen naar gemeentelijk niveau is niet zinvol. Reëel energietransitiebeleid wordt sterk ingegeven door lokale omstandigheden, mogelijkheden en het energieprofiel van de gemeente.

Eén ding is duidelijk: in Emmen wordt actief gezocht naar verbinding met andere doelen en ambities van de gemeente, juist omdat energie fungeert als 'brandstof' voor alles wat er in Emmen gebeurt. Uitgangspunt is dat de energietransitieopgave 'aanjager' is voor regionale ontwikkeling waarbij gezocht wordt naar balans tussen economische doelen, sociaal beleid, innovatiebeleid, ruimtelijke ontwikkeling en de doorontwikkeling van de gebouwde omgeving. Kortom: op zoek naar een regionale betekenis-economie waarin de kracht zit in het verbinden van doelen, sectoren en partijen.

Hiermee is het energietransitiebeleid een belangrijke onderlegger en bouwsteen van het integrale strategiebeleid van de gemeente, zoals verwoord in de strategienota 2030. Want een betrouwbaar, betaalbaar, sociaal en schoon energiesysteem is voorwaardelijk voor de duurzame doorontwikkeling van de gemeente. Daarbij hebben we speciale aandacht voor twee sectoren: 'industrie en bedrijvigheid' en 'de gebouwde omgeving'.

Een succesvolle energietransitie is belangrijk voor de industrie en bedrijvigheid in Emmen. Het is een belangrijke voorwaarde om de activiteiten te bestendigen en uit te breiden en een belangrijke vestigingsfactor voor nieuwe bedrijvigheid. Dit geldt ook voor de bedrijvenparken en het MKB.

Voor de gebouwde omgeving is de energietransitie van groot belang. Herstructurering van woonwijken en het versterken van wijk- en dorpskwaliteiten is niet voorstelbaar zonder energietransitie maatregelen. Op het sociale vlak zien we het groeiende vraagstuk van energiearmoede (de energierekening kan steeds moeilijker worden betaald. Als een huishouden meer dan 10% van het inkomen besteedt aan energiekosten wordt gesproken over energiearmoede).

De afgelopen jaren zijn veel projecten uitgevoerd. Een aantal grotere projecten markeren de richting die gekozen is voor het energietransitiebeleid van onze gemeente. We noemen ze hier kort:

Project	Doel	Waar staan we?
SEREH (Smart Energy Region Emmen Haren)	Grensoverschrijdende samenwerking voor uitwisseling van duurzame energie.	Scenario-ontwikkeling en lobby in uitvoering m.b.t juridische, technische en economische haalbaarheid.
COBEN (Community Benefits of Civic Energy/ Lokaal Opgewekt Emmen)	Ondersteuning bieden aan inwoners bij het oprichten van eigen energiecoöperaties	Beleid ontwikkeld voor participatie omwonenden in de duurzame energieprojecten (beleidsregel “maatschappelijk draagvlak zonneakkers bij dorpen en wijken”) - ondersteuning voor drie energiecoöperaties.
GZI-Next (onderdeel van de Noordelijke waterstofketen)	Realiseren van een duurzaam energieknooppunt op het terrein van de voormalige gaszuiveringsinstallatie waarbij de aanwezige infrastructuur hergebruikt wordt.	Zonnepark is gerealiseerd. Waterstofinstallatie, waterstoftankstation voor bussen en leidinginfrastructuur is in ontwikkeling in het kader van het Europees project HEAVENN. Biogasinstallatie: in conceptfase.
Energiesysteem	Samen met belangrijke private en publieke partners inzicht geven in het energieprofiel van de gemeente Emmen en de mogelijkheden om te verduurzamen.	De systeemschets is beschikbaar en wordt voor goedkeuring rondgestuurd naar de betrokken partijen. Bedoeling is dat alle partijen het rapport accorderen als mede-eigenaar.

Project	Doel	Waar staan we?
Warmtenet Getec	Initiatiefnemers Getec en Enpuls faciliteren in het ontwikkelen van een warmtenet dat gebruik maakt van de (rest)warmte van Getec.	Warmteleverancier is geselecteerd en het consortium heeft een investeringsbesluit in voorbereiding. Daarvoor moeten voldoende potentiële afnemers van warmte worden gevonden.
Noordelijke waterstofketen (Hydrogen Valley)	Stimuleren van de waterstofeconomie door ketenaanpak (productie + gebruik).	Waterstofonderdeel van GZI Next + 10 stadsbussen op waterstof (JIVE programma).
Emmen geeft Energie	Emmen geeft Energie is een platform waar activiteiten en informatie betreffende energie met en tussen bewoners en bedrijven wordt gedeeld.	Het platform functioneert en groeit. Nu nog veel op initiatief van de gemeente. Doelstelling is dat meer bedrijven en instellingen actief deelnemen.
Emmerhout	Samen met diverse actoren in de wijk Emmerhout proberen om de wijk in 2027 energieneutraal te krijgen.	Financiering door de gemeente van het programma Emmerhout Energieneutraal is per 1-1-2021 stop gezet.

De eerste Emmense energievooperatie is een feit.

Waar zetten we op in?

Met deze nota geven we richting aan het energietransitiebeleid voor 2021 en 2022. We zetten reeds ingezet beleid met de huidige energienota door, maar gaan daarin prioriteren. Dit betekent dat we verder werken aan sociaal-economische versterking. Onze industrie en bedrijven hebben hierin een stuwende rol. De gemeente is hierin ondersteunend en faciliterend.

De tweede prioriteit ligt bij het invullen van onze regierol ten aanzien van de verduurzaming van de gebouwde omgeving, conform gemaakte afspraken in het Klimaatakkoord. Hiermee geven wij ook invulling aan onze bijdrage aan de Drentse Expeditie Energieneutraal Wonen. In deze twee jaar is onze tijdshorizon 2030. Niet alleen is 2030 de tijdshorizon van nationale klimaatdoelen, ook de RES richt zich op 2030. Bovendien richten andere strategische doelen van Emmen zoals opgenomen in de strategienota zich ook op 2030. Voor 2030 is het volgende energietransitiedoel geformuleerd:

Over tien jaar levert Emmen een evenredige bijdrage aan de nationale doelstelling om de emissie van broeikasgassen met 49% te verminderen ten opzichte van 1990 en is er een duidelijk perspectief op het realiseren van het 2050 einddoel.

Omdat middelen en menskracht beperkt beschikbaar zijn kiezen we de komende twee jaar voor activiteiten die in lijn zijn met de vigerende energienota. We zetten in op vier thema's:

1. Hernieuwbare energieproductie
2. Naar een CO2-arme industrie en bedrijvigheid
3. Naar een CO2-neutrale gebouwde omgeving
4. Participatie, communicatie, innovatie, kennis en onderwijs

De vier thema's worden kort toegelicht:

Thema 1: Hernieuwbare energieproductie

Zon- en windenergie zullen de komende tien jaar belangrijke bronnen van hernieuwbare elektriciteit zijn. Voor zon en wind zijn gemeentelijke structuurvisies beschikbaar. De windopgave voor Emmen is 95,5 MW. De structuurvisie zonneakkers voorziet in 200 ha zon. Op dit moment is er circa 56 hectare gerealiseerd en is er vergunning verleend voor ruim 60 hectare. Buiten de vastgestelde structuurvisies om zijn er ontwikkelingen. Het realiseren van een 'Drentse zonneroute' langs de A37 en vanuit het bedrijfsleven een initiatief voor 100 hectare zon op bedrijfsdaken. Tevens stimuleren we de versnelde ontwikkeling voor kleinschalig zon (woningen, scholen, MKB, etc.).

In de RES 1.0 - Regio Drenthe hebben we bovenstaande projecten ingebracht, waarmee Emmen een goede bijdrage levert aan de Drentse opgave. We blijven inzetten op de ontwikkeling van andere vormen van hernieuwbare energie, opslag van energie en het verkennen van mogelijkheden voor geothermie.

Thema 2: Naar een CO2-arme industrie en bedrijvigheid

De (energie-intensieve) industrie en glastuinbouw hebben het grootste aandeel in het energiegebruik van de gemeente Emmen. De verduurzaming van deze bedrijven is een grote opgave, die we alleen gezamenlijk met bedrijven en overheden kunnen aanpakken. Gezien de grootte van de opgave streven we voor de industrie naar een zo laag mogelijke CO2-emissie en niet naar complete CO2-neutraliteit. Getec is een grootverbruiker van aardgas in Nederland en ziet kansen om de energietransitie op het park te versnellen. Zo wordt onder andere stevig ingezet op het reduceren van de energievraag per eenheid product en op het optimaliseren van het benutten van de beschikbare warmte. Ook is de inzet van biomassa verkend. Biomassa is een belangrijk en vooralsnog essentieel onderdeel van de huidige duurzame energiemix. Tegelijkertijd is er rond het gebruik van biomassa veel maatschappelijke discussie.

Het gemeentelijk standpunt met betrekking tot biomassa is dat enkel en alleen echte reststromen worden gebruikt bij de opwek van warmte uit biomassa. Evenals de provincie streven wij naar een zo hoogwaardig mogelijk gebruik, bijvoorbeeld als grondstof in de industrie, waarbij we de opwek van warmte met biomassa zien als een overgangssituatie, tot betere alternatieven beschikbaar zijn. Wij bieden ruimte voor de bestaande mogelijkheden in het beleid en de ruimtelijke plannen, maar breiden die mogelijkheden in principe niet verder uit. Omdat de energiedoelen van de gemeente deels parallel lopen aan de Getec opgave ligt het voor de hand dat partijen elkaar opzoeken in de gedeelde opgave. Inmiddels werkt een coalitie van publiek private partijen aan de samenstelling van de systeemschets en transitieroutes en de concrete uitwerking daarvan in een uitvoeringsagenda. De nadruk van de verkenning van opties ligt op de uitwisseling van energiestromen tussen Getec en de omgeving van het park. Het gaat dan met name om de verbinding met GZI-next (waterstof, groen gas en zon PV), de levering van restwarmte via een warmtenetwerk aan de gebouwde omgeving en andere biomassa initiatieven in de omgeving. Ook de glastuinbouw wil op termijn CO2 neutraal produceren. Naast hernieuwbare elektriciteit zijn in de glastuinbouw de inzet van groen gas, geothermie en de benutting van restwarmte belangrijke opties.

Thema 3: Naar een CO2-neutrale gebouwde omgeving

In de gebouwde omgeving is de warmtetransitie de komende jaren de grootste opgave. We zetten volop in op geen-spijtmaatregelen zoals energiebesparing. Er zijn veel mogelijkheden om de resterende warmtevraag te verduurzamen. De mogelijkheden daarvoor verschillen per wijk, buurt of dorp. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de gemeenteraden eind 2021 een Transitievisie Warmte vaststellen. In deze visie is de wijze waarop en het tijdsplan en volgorde waarin wijken worden verduurzaamd vastgelegd. Als onderdeel van de verbinding tussen de thema's 2 en 3 wordt gewerkt aan de benutting van een deel van de restwarmte van Getec voor ruimteverwarming in de gebouwde omgeving via een warmtenet.

Thema 4: Participatie, communicatie, innovatie, kennis en onderwijs

Participatie speelt in de energietransitie een belangrijke rol. Dat geldt zowel voor bedrijven als voor de wijken- en dorpenaanpak. Daarom blijven we investeren in goede participatie- en communicatieprocessen zoals ontwikkeld in lopende projecten als COBEN (Community Benefits of Civic Energy)/Lokaal Opgewekt Emmen en Emmen geeft

Energie. Emmen werkt al langere tijd aan innovatieve manieren om de opbrengsten van hernieuwbare energie evenwichtig toegankelijk te maken. Hier gaan wij in de toekomst mee door. De ontwikkeling van Energy Hubs is een belangrijke pijler onder het innovatiebeleid van Emmen. De ontwikkeling van de Energy Hub GZI-Next past uitstekend hierin. Hierbij wordt bestaande capaciteit en energie-infrastructuur zoveel mogelijk gebruikt voor de productie en transport van waterstof voor verschillende doeleinden. Ook de productie van groen gas en zon-PV maken onderdeel uit van GZI-Next. Daarnaast kunnen Fieldlabs een belangrijke rol spelen in innovatieprocessen en het opleiden van professionals. Hier wordt de verbinding met goed passend MBO- en HBO-onderwijs in de regio nadrukkelijk zichtbaar. Initiatieven als Gas 2.0 en Universiteit van het Noorden zijn daar goede voorbeelden van.

Hoe gaan we dat doen?

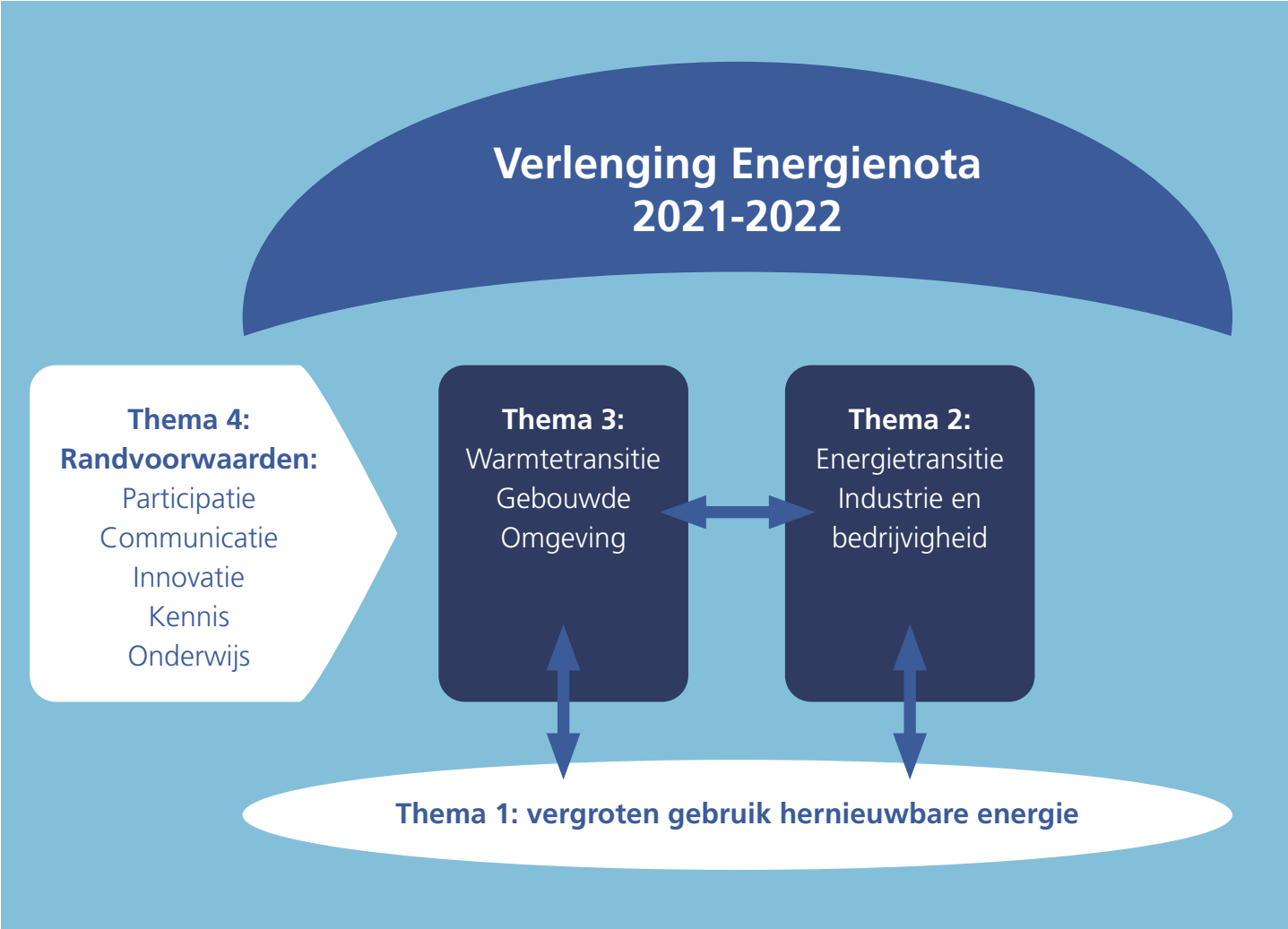

De vraagstukken die op de gemeente afkomen zijn steeds complexer en vragen meer integraal werken. Voorbeelden zijn: energietransitie, warmtetransitie, klimaatadaptatie, armoede, etc. Opgavegerichte, programmatisch en projectmatig werken biedt mogelijkheden om effectiever, flexibeler en integraler te sturen en te werken. College en management hebben aangegeven dat de complexe langdurige opgave met betrekking tot duurzaamheid en energie, waar nu versnipperd in de organisatie aan wordt gewerkt, in de volle breedte integraal en in samenhang op te willen pakken middels een programmatische aanpak. Een opgave beschouwen wij als een gewenste maatschappelijke verandering, met hoge prioriteit, die wij als samenleving willen realiseren. De vier hiervoor beschreven thema's staan voor de vier opgaven voor de komende jaren in het kader van de energietransitie. Bij het thema hernieuwbare energieproductie is de belangrijkste opgave het vergroten van het aandeel hernieuwbare energieproductie. Dit is al langere tijd een belangrijk onderdeel van ons beleid. We gaan door op de ingeslagen weg en voeren ons beleid uit. Het thema, 'Participatie, communicatie, innovatie, kennis en onderwijs', laat zich vertalen in een belangrijke opgave, namelijk het verbinden van partijen die een rol (willen) spelen in de energietransitie en het creëren van de juiste randvoorwaarden voor het vergroten van de innovatiekracht, onder meer door de inbreng van onderwijs- en kennisinstellingen. Ook dit thema is al

lang onderdeel van ons beleid en blijft een belangrijke plek houden de komende jaren. We zien dit thema als randvoorwaardelijk voor een succesvolle energietransitie. De beide andere thema's 'Naar een CO2-arme industrie en bedrijvigheid' en 'Naar een CO2-neutrale gebouwde omgeving' zijn prioritaire thema's in het kader van opgavegericht werken. Omdat de gewenste synergie tussen energiebeleid en sociaal-economische ontwikkeling om een integrale, systemische benadering vraagt, kiezen we voor een opgavegerichte aanpak. Hiertoe wordt voor elk thema een taakveld-overstijgend opgaveteam ingericht. Een opgaveteam werkt doelgericht aan de realisatie van de opgave en is samengesteld uit meerdere stakeholders. Een dergelijke samenstelling past bij de gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid die publieke en private partijen hebben in de energietransitie. We richten een opgaveteam in voor de Warmtetransitie in de gebouwde omgeving. Het opgaveteam bestaat bij de start uit medewerkers van de gemeente Emmen. Dit past bij de regierol die de gemeente heeft in de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. Het is de bedoeling dat dit team wordt uitgebreid met vertegenwoordigers van externe partners zoals corporaties, netwerkbedrijven en organisaties van eigenaren-bewoners. Voortbouwend op de coalitie van partijen die betrokken is geweest bij de ontwikkeling van de schets van het energiesysteem van Emmen wordt zo snel mogelijk begonnen met het ontwikkelen van een opgaveteam

Energietransitie in de industrie. In dit opgaveteam ligt het primaat bij private (industriële) partijen. Dit zijn de partijen die de komende jaren grote investeringen gaan doen in de energietransitie. Publieke partijen zoals gemeente en provincie maken onderdeel uit van het opgaveteam, maar spelen een (belangrijke) faciliterende rol en dragen daarbij zorg voor de verbinding tussen de realisatie van doelen van private partijen en publieke doelen. Het opgaveteam formuleert haar eigen opgave en stelt op basis daarvan een uitvoeringsagenda voor de komende jaren op.

De verbinding tussen de vier thema's en de prioriteit bij de opgaven industrie en gebouwde omgeving is weergegeven in de figuur hiernaast.

Financiën

Vanuit gemeentelijke budgetten zijn beperkt middelen beschikbaar de komende periode. Voor 2021 is een budget in de gemeentelijke programmabegroting van € 237.000 beschikbaar. Een gelijk bedrag is ook begroot voor 2022.

Om de energietransitie verder te brengen wordt verbinding gezocht met andere thema's binnen het gemeentelijk apparaat. Daarnaast worden fondsen op provinciaal, Rijks en Europees schaalniveau verkend en aangesproken.

Op grond van het Klimaatakkoord zijn de taken van gemeenten in de energietransitie fors uitgebreid. Zo wordt de regie op de warmtetransitie in de gebouwde omgeving bij gemeenten gelegd, en vraagt bijvoorbeeld ook de goede inpassing van zonne- en windenergie veel inspanning van gemeenten. Die taken kunnen alleen goed uitgevoerd worden als de Rijksoverheid de gemeenten daarvoor ook de financiële middelen verschaft via het Gemeentefonds. Wij verwachten daarover meer duidelijkheid in het regeerakkoord van het nieuwe kabinet. De geboden financiële ruimte zal bepalen welke inspanning de gemeente kan leveren.

In de tabel hiernaast staat een indicatieve verdeling van de gemeentelijke middelen over de thema's, en per thema de externe middelen die de gemeente op dit moment op de thema's kan inzetten.

Thema	Eigen middelen programma begroting	Externe middelen zoals subsidies voor energie projecten
1. Hernieuwbare energie	€ 40.000	
2. CO2-arme industrie en bedrijvigheid	€ 90.000	Europese en nationale fondsen, zoals JTF
3. CO2-arme gebouwde omgeving	€ 40.000	- Publieke ontzorging: € 600.000 - RRE: €65.000 (op basis van projecten tot 2021) - RREW: € 490.700 (op basis van projecten tot juli 2022)
4. Participatie, communicatie, innovatie, kennis en onderwijs	€ 67.000	- COBEN: € 593.200 - SEREH: € 329.000 - BLING: € 60.000

JTF: Just Transition Fund
RRE: Regeling Reductie Energiegebruik
RRE: Regeling Reductie Energiegebruik Woningen
COBEN: Community: Benefits of Civic Energy / Lokaal Opgewekt Emmen
SEREH: Smart Energy Region Emmen Haren
BLING: Blockchain IN Government

Bijlage: Samenvatting Energiejaarprogramma voor 2021 en 2022

Thema 1. Hernieuwbare energie

Bijdragen aan het ontwikkelen van een duurzame energie infrastructuur met als projecten onder andere:

- De Emmense bijdrage aan de Regionale Energiestrategie Drenthe.
- Structuurvisie Windenergie; uitvoeren structuurvisie, begeleiden projecten.
- Structuurvisie Zonne-akkers: uitvoeren structuurvisie, begeleiden projecten, informeren ontwikkelaars.
- Project Zonneroute A37; begeleiden project.
- Zonnepanelen op alle daken (particuliere daken en bedrijfsdaken): opstellen en uitvoeren projectplan.
- Uitvoeren structuurvisies, A37, zon op bedrijfsdaken.
- Samen met netwerkbedrijven en anderen afspraken maken om de uitrol van zonne-energie op daken, de locaties uit de structuurvisie zonne-akkers en de A37 mogelijk te maken.
- Begeleiden initiatieven die gebruik maken van de opsporingsvergunningen aardwarmte (initiatieven Klazienaveen en Erica).
- Diverse kleine hernieuwbare bronnen als thermische energie uit oppervlaktewater en afvalwater, zonthermie, warmte en koude opslag.
- Energie uit biomassa.
- Laadinfrastructuur motorvoertuigen (elektrisch en groene gassen).

Thema 2. Naar een CO2-arme industrie en bedrijvigheid

Bijdragen aan het ontwikkelen van een samenwerkend energiecluster van bedrijven en overheid naar voorbeeld van samenwerkende bedrijven Eemsmond en Chemelot met als activiteiten en projecten:

- Nieuwe gassen.
- Uitkoppelen restwarmte.
- Geothermie.
- Verbinden energie met biobased economie en circulaire economie.
- Grootschalige opwek van zon en wind.
- Verduurzamen MKB en tuinbouw.

Thema 3. Gebouwde omgeving

Faciliteren en regisseren van de route naar een CO2-arme gebouwde omgeving door het uitvoeren van de volgende activiteiten en projecten;

- Opstellen Transitievisie Warmte en wijkuitvoeringsplannen.
- In Regiodeal verband: drie hofjes Veenoord, modelwoning Emmerhout en energiezuinige woningen in Emmerhout.
- Publieke ontzorging Rietlanden.
- RRE en RREW.
- Bijdragen aan woon- en leefbaarheidsvisies.
- Drents Energieloket (toegezegd ca € 20.000).
- Maatschappelijk vastgoed en eigen gemeentelijke gebouwen en installaties.

Thema 4. Participatie, communicatie, innovatie, kennis en onderwijs

Informeren, betrekken en deelname van de samenleving door het uitvoeren van de volgende activiteiten en projecten:

- Emmen geeft Energie: ontwikkelen naar een platform waar partijen uit de samenleving elkaar ontmoeten, informatie delen en inspireren.
- COBEN (Community Benefits of Civic Energy) / Lokaal Opgewekt Emmen.
- Ontwikkelen toekomstbestendig energiesysteem inclusief infrastructuur.
- Sereh (Smart Energy Region Emmen Haren).
- Gas 2.0.
- Drenthe 4.0.
- Waterstof.
- Fieldlab Oranjepoort.
- Energy Hub GZI-next.

www.emmengeeftenergie.nl
www.facebook.com/emmengeeftenergie

Colofon

Een uitgave van de gemeente Emmen

Bezoekadres

Raadhuisplein 1, 7800 RA Emmen
Telefoon: 14 0591

gemeente.emmen.nl
gemeente@emmen.nl